

Африка – це не бензоколонка Європи

Проекти ЄС із видобування викопного палива в Африці стануть гальмом для економіки на континенті та призведуть до кліматичної катастрофи

Ми, африканці, виштовхнуті на передову кліматичної кризи, яка почалася не через нас, уже давно закликаємо заможні країни відмовитися від викопних видів палива й зменшити викиди парникових газів. Але замість дослухатися, ці країни залишаються залежними від нафти й газу, значна частина яких – якщо йдеться про Європу – надходить із Росії. А тепер вони вирішили ще й погіршити наше становище: намагаючись покінчити зі своєю залежністю від російських енергоресурсів, найзаможніші країни світу накинuli оком Африку.

В останні місяці прем'єр-міністр Італії Маріо Драгі невтомно працює над укладанням нових газових угод з Алжиром, Анголою, Єгиптом та Республікою Конго. Під час підписання всіх угод (умови яких залишаються непрозорими) був присутній генеральний директор Епі, найбільшого видобувача викопного палива на африканському континенті. Іншими словами, Драгі, державний службовець, використовує державні ресурси задля того, щоб принести гігантські прибутки приватній італійській компанії.

Тим часом канцлер Німеччини Олаф Шольц у травні розпочав свій перший офіційний візит до Африки Сенегалом, де оголосив плани «активної» реалізації енергетичних проектів. Уже почалися переговори про видобування газу й виробництво скрапленого природного газу (СПГ), до того ж Шольц висловлює готовність надати технічні інвестиції в енергетичну інфраструктуру Сенегалу.

Не лише ті, хто прагне імпортувати викопні паливні ресурси континенту, вважає, що Африка має збільшити їхній видобуток. Мері Робінсон, колишня президентка Ірландії та колишня пані верховний комісар ООН з прав людини, недавно заявила, що Африці слід освоювати свої величезні запаси природного газу.

Робінсон вважає, що це буде справедливо: розширюючи доступ до

енергоресурсів та стимулюючи економічний розвиток на континенті, видобування природного газу допоможе сотням мільйонів африканців, яким наразі система, що базується на викопному паливі, приносить лише проблеми. Однак у підсумку запропонована нею ідея мало чим відрізняється від стратегії Драгі та Шольца: використати гроші європейських платників податків, щоб допомогти великим корпораціям розширити розвідування й видобування газу на африканській землі.

Проекти, що стосуються викопного палива, не є чимось новим для Африки, й уже багато років вони ніяк не допомагають знизити рівень енергетичної бідності або принести процвітання

Робінсон має на думці, що газ і прибутки дістануться африканцям, але значно ймовірніше, що все це отримає Європа. Як недавно зазначила кліматична активістка з Уганди Ванесса Накате, проекти, що стосуються викопного палива, не є чимось новим для Африки, й уже багато років вони ніяк не допомагають знизити рівень енергетичної бідності або принести процвітання.

Ба більше: африканські країни, залежні від експорту викопних видів палива, потерпають від більш повільних темпів економічного зростання в порівнянні з країнами, що мають диверсифіковану економіку, й іноді ці темпи повільніші аж утричі. В Мозамбіку іноземні компанії на чолі з Eni та TotalEnergies інвестували майже \$30 млрд у розроблення офшорних родовищ природного газу та в потужності для його скраплення. Однак 70% населення цієї країни досі не мають доступу до електроенергії.

Те, що Німеччина й Італія намагаються змусити африканські країни спрямувати свої обмежені фінансові ресурси на розвиток видобування та експорту викопного палива європейським споживачам, є неприйнятним і абсолютно несправедливим, особливо в ситуації, коли попит у Європі, за прогнозами, має впасти протягом найближчих років на тлі зростання інвестицій у відновлювану енергетику.

Ці інвестиції є частиною плану Євросоюзу з ліквідації залежності від російських енергоресурсів. ЄС має на меті збільшити частку відновлюваних джерел енергії в загальних обсягах споживання енергоресурсів до 40% (чи навіть до 45%) до 2030 року, а попит на газ, найімовірніше, впаде на 30% до 2030 року. Крім того, Німеччина та Італія планують досягти нетто-нульових викидів протягом найближчих 30 років. Новий «Механізм прикордонного вуглецевого коригування», запропонований ЄС, прискорить цей

перехід, дозволивши карати країни, чия економіка прив'язана до викопних видів палива.

Нафтогазові компанії чудово розуміють, як цей перехід вплине на їхні прибутки. Тож для них збільшення видобування в Африці є цинічною спробою вичавити кожен крапельку прибутку зі своєї занепадної галузі, поки це ще можливо. Той факт, що вони залишають африканські країни з активами, які скоро нікому не будуть потрібні, для них не має жодного значення. Так само мало їх хвилював внесок, що його вони робили в зміну клімату.

Африка має інвестувати в розосереджені системи відновлюваної енергетики, які принесуть континентові справжнє процвітання та безпеку

В одному Робінсон має рацію: африканці потребують доступу до електрики, щоби жити повним життям. Проте це не привід інвестувати в систему, яка виявилася провальною, тобто саме в ту систему, що її сама Європа силкується позбутись. Навпаки, Африка має інвестувати в розосереджені системи відновлюваної енергетики, які принесуть нашому континентові справжнє процвітання та безпеку й не будуть отруювати наші харчі, забруднювати наші річки, засмічувати наші легені заради прибутку якихось далеких акціонерів.

Африканські активісти, що виступають за кліматичну справедливість, цілком чітко заявляють: ми прагнемо уникнути участі в кліматичній катастрофі так само сильно, як ми прагнемо забезпечити доступ до електрики для всіх. На жаль, африканські лідери, здається, не поділяють нашу відданість цим цілям. Вони могли би витратити час, який проводять на зустрічах із західними лідерами, на те, щоби вимагати підтримки переходу до відновлюваної енергетики. Натомість президент Алжиру Абдельмаджид Теббун та президент Єгипту Абдель Фаттах Ас-Сісі погодилися збільшити видобуток нафти й газу та експортувати їх до Європи. Приєднатися до них явно кортить президентів Сенегалу Макі Саллу, який бажає перетворити Сенегал на постачальника викопного палива до Європи.

Протягом століть колоніального правління, коли європейські лідери наказували Африці стрибати, наша відповідь була: «Як високо?» Тепер Німеччина й Італія кажуть нам, що ми маємо взяти собі на плечі тягар інфраструктури викопного палива, який скоро стане гальмом для нашої економіки та призведе до кліматичної катастрофи. Ми зобов'язані чітко відповісти «Ні» та вимагати, щоб такі країни, як Німеччина й Італія, а також такі лідери, як Робінсон,

підтримали нас у розробці та впровадженні систем відновлюваної енергетики.

(c) Project Syndicate 2022

Мохамед Адоу

Найробі

Мохамед Адоу (Mohamed Adow) – директор аналітичного центру Power Shift Africa, розташованого в Найробі.

